

Úvod do dějin Španělska a Latinské
Ameriky II – ASP100020

Úvod do dějin Latinské Ameriky –
AHSV11165

marketa.krizova@ff.cuni.cz

prezentace, doplňková literatura a další texty na moodlu:

<https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=5165>

přednáška bude zakončena ústní zkouškou

pro studenty romanistiky (**ASP100020**) se bude jednat o zkoušku z OBOU semestrů, tedy z dějin Španělska a Latinské Ameriky – předpokladem složení zkoušky je zápočet (úspěšné složení písemného testu) z látky prvního semestru (doc. Chalupa).

studenti historie (**AHSV11165**) skládají zkoušku jen z dějin Latinské Ameriky

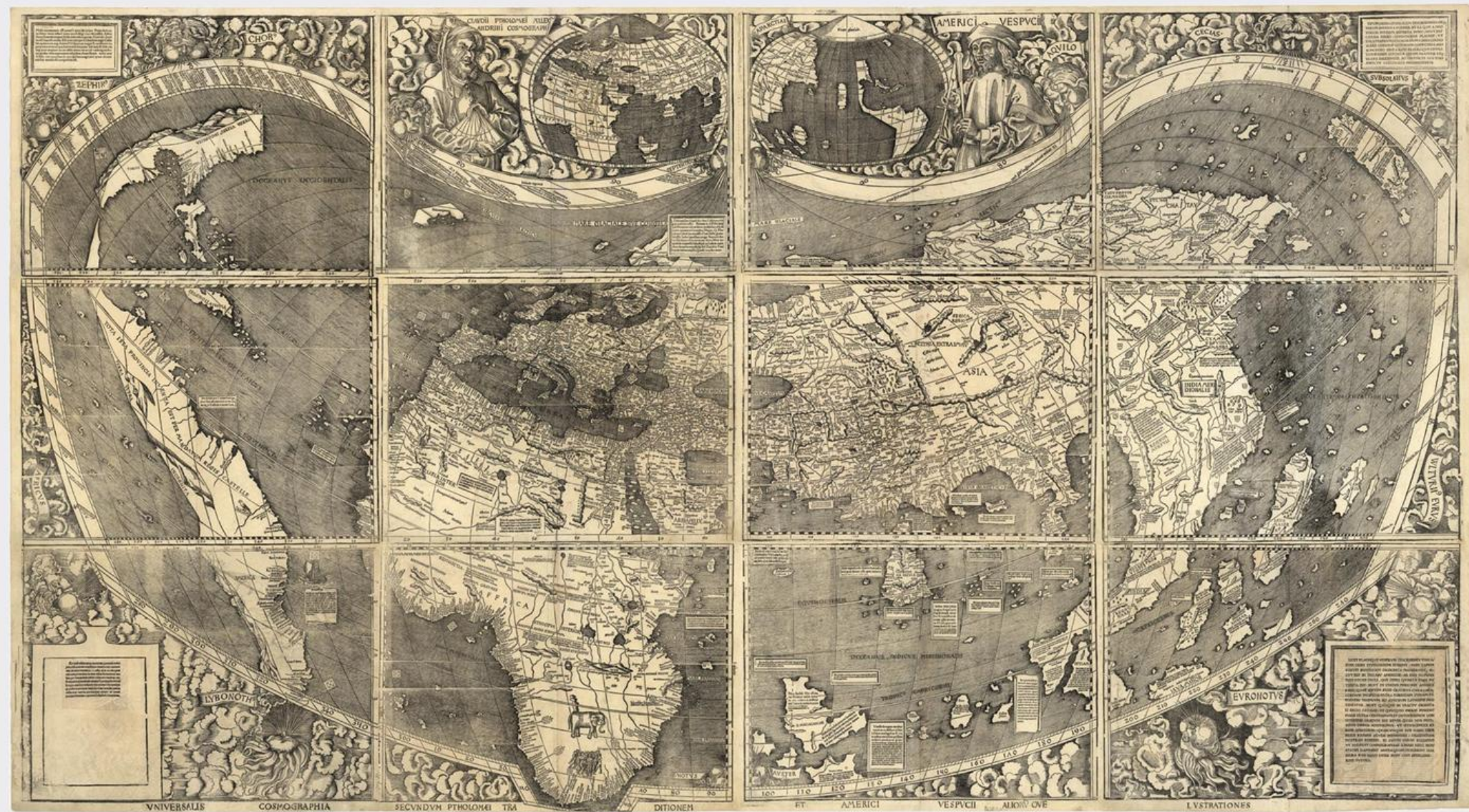
v obou případech přineste ke zkoušce seznam literatury – ideálně nejméně 3-4 tituly k různým tématům (pro romanisty 3-4 tituly pro každý semestr, tj. zvlášť Španělsko a zvlášť Latinská Amerika)

proč studovat dějiny Latinské Ameriky?

- unikátní kultura, literatura, jazyk (varianty španělštiny)
- laboratoř historických procesů + role latinskoamerických států v aktuálním globálním soupeření

kontinent a jeho jména

- Indias (← Kryštof Kolumbus)
- América (← Amerigo Vespucci – Mundus Novus, Martin Waldseemüller)

Martin Waldseemüller, *Cosmographia* (1507)

kontinent a jeho jména

- Indias (← Kryštof Kolumbus)
- América (← Amerigo Vespucci – Mundus Novus, Martin Waldseemüller)
- Amerique latine (← Napoleon III)
- Iberoamérica; Indo-Afro-América
- Abya Yala; Cemanahuac

Velké předkolumbovské civilizace

indián, nebo Indián?

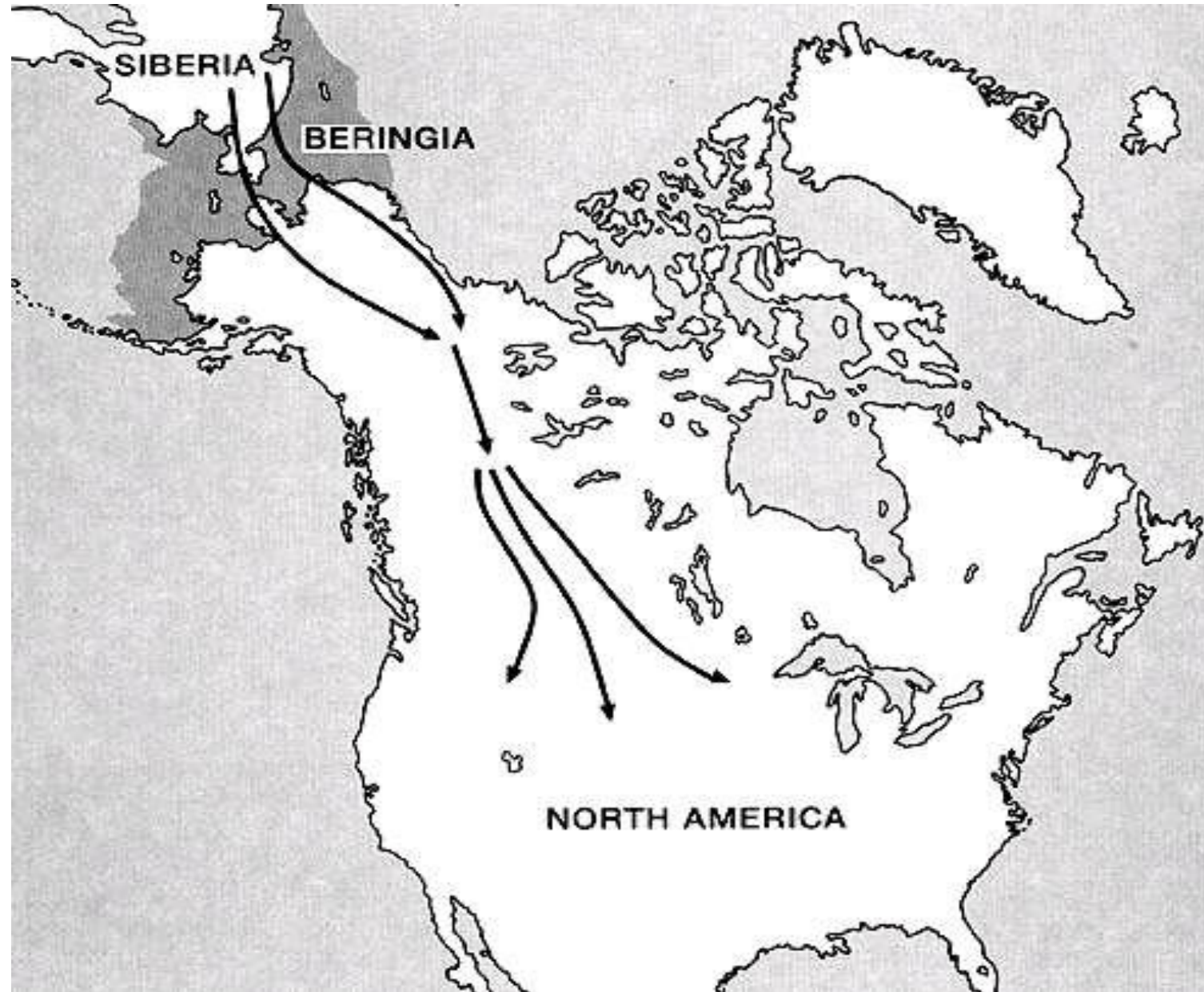
teorie o původu indiánských obyvatel Ameriky

- Kartaginci, Židé, Egypťané a další známé civilizace
- Atlantida

Thor Heyerdahl

- příchod z Asie
- příchod z Austrálie?

Aleš Hrdlička

nedostatek pramenů pro studium předkolumbovských dějin Ameriky

- archeologické
- koloniální texty

Teotihuacán (Mexiko)

„jádrové oblasti“ předkolumbovské Ameriky

- Mexiko a část střední Ameriky (Mezoamerika) – Mayové, Aztékové, Olmékové, Toltékové atd.
- andská oblast – Inkové, kultury Nazca, Mochica, Chimú atd.

společné rysy jádrových kultur:

- usedlé zemědělství (kukuřice, brambory)

Mexiko

Peru

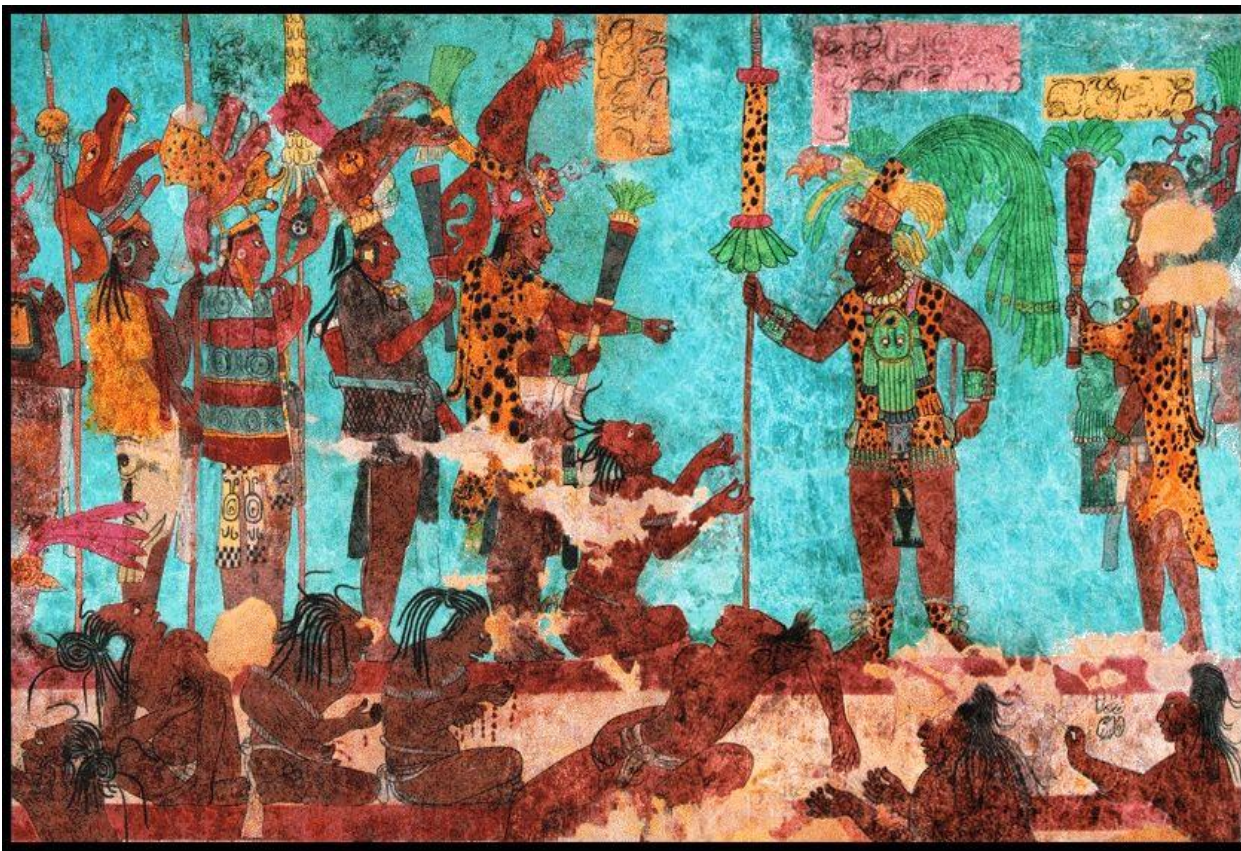
- zavlažovací kanály, terasovitá pole – kolektivní, koordinované pracovní úsilí

Machu Picchu (Peru)

- hierarchizovaná, militaristická společnost

Bonampak (Mexiko)

Sipán (Peru)

- města – kamenné a hliněné budovy
- pyramidy – chrámové stavby, formalizované náboženství

Chichén Itzá (Mexiko)

Caral (Peru)

- rozvinutá řemesla, umělecká produkce

Mochica
(Peru)

Aztékové (Mexiko)

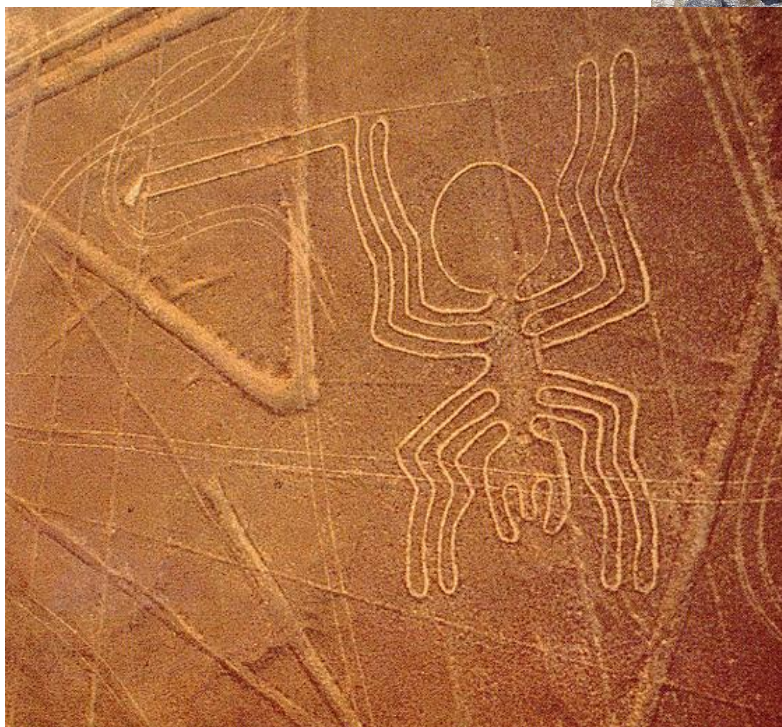
Tiwanaku (Bolívie)

- astronomie, matematika, kalendář

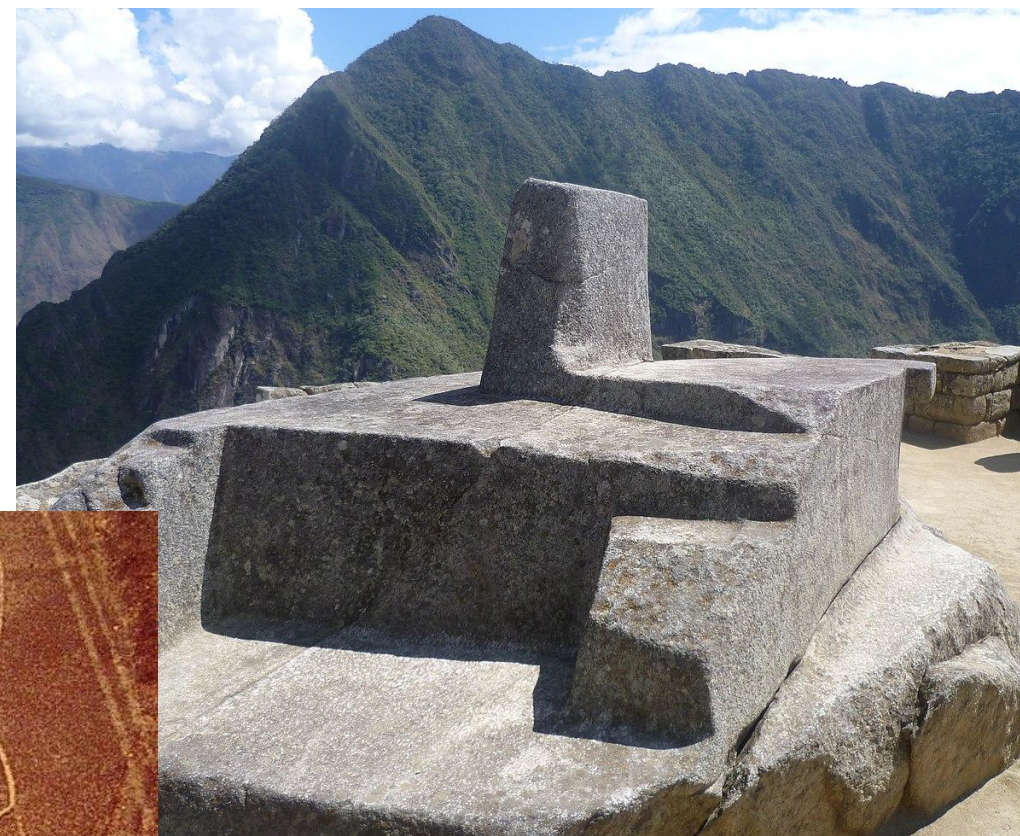
Mayové (Mexiko)

Nazca (Peru)

Inkové (Peru)

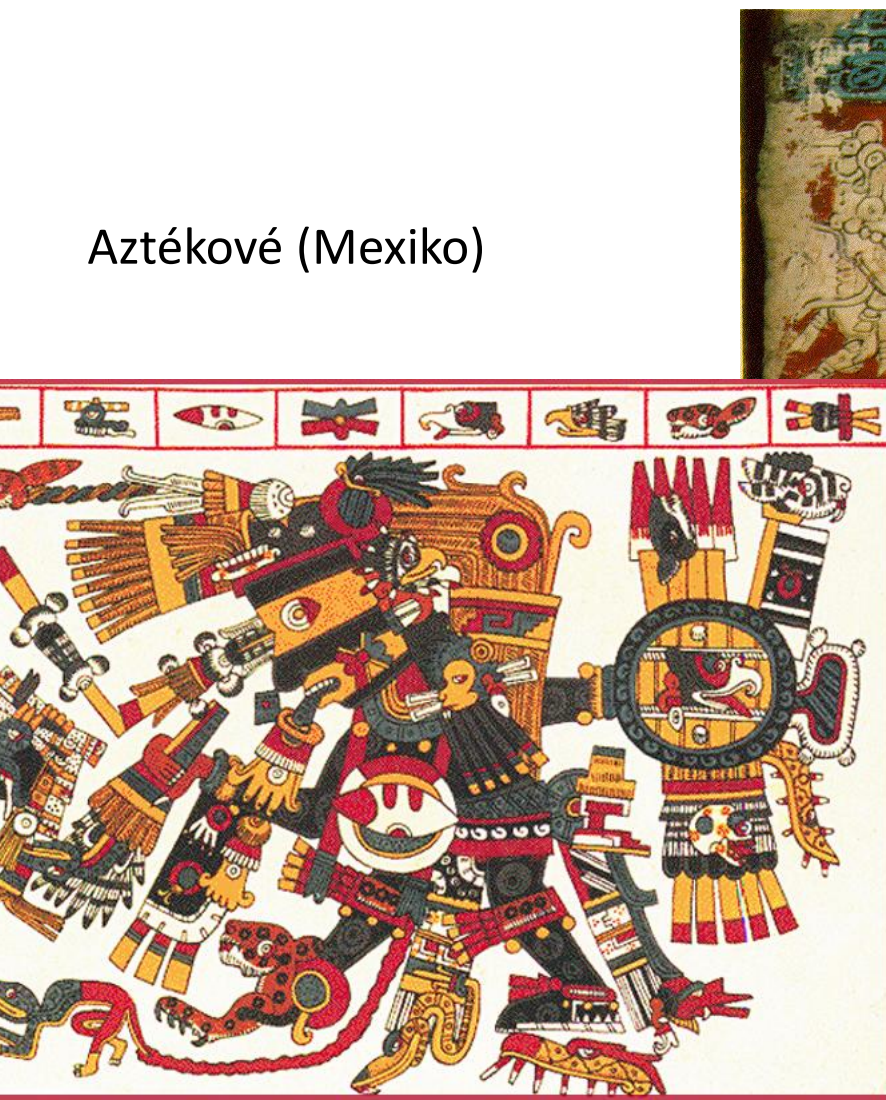

- znalost písma

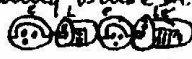
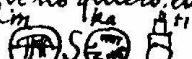
Mayové (Guatemala)

Inkové (Peru)

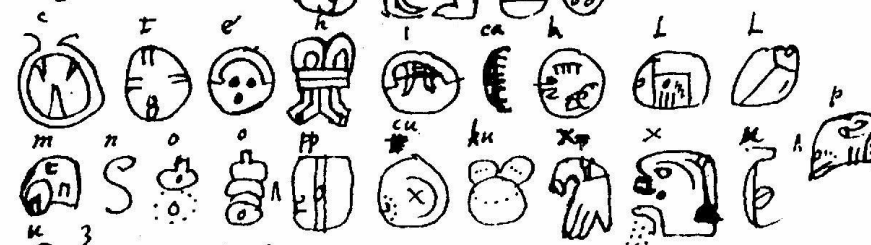
Aztékové (Mexiko)

- rozluštění mayského písma

de las partes otro, y assi viene a bazer un infinitum como se podra ver en el siguiente exemplo. Lo que quiere decir laco y caaac con el, para escribir la con sus caracteres uniendo los nosotros bee bo entender que son dos letras lo escribían ellos con tres poniendo a la aspiracion de la *ph*, la vocal *o*, que antes de si trae, y en esto no fallarían a ningún oído que quisieren ellos de su curiosidad. Exemplo.
despues al cabo la pegan la parte junta. *ha* que quiere decir agna porq la *bae bo* tiene a *h*. ante de si lo ponen ellos al principio con *a*. y al cabo desta manera Tambie lo escriben a partes, de la una y otra ma Ineray, no pusiera aqui mi trahera dello sino por dar cuenta entera de las cosas desta gente. *Mamkati* quiere decir no quiero, ellos lo escriben a partes desta manera

Signese en a, b, c.

De las letras que aqui faltan carece esta lengua y tiene otras añadidas de la nuestra para otras cosas q las ha menester, y ya no usan para nada destas sus caracteres especialmente la gente moza q an aprendido los nros

Landa's alphabet, manuscript 45r.

Tyto zmizelé kultury jsou nám svou odlehlostí i celou svou bytostí – právě že v mnohém velmi splněnou a rozvinutou – cizejší a nesrozumitelnější než kultury jiné. Jejich výtvarné památky mají temný ráz, podivně těžký a obludný, který se nás nedovolává jasnou estetickou radostí..., [mají] charakter vážné náboženské kolosality, prastarého kamenného výrazu, z kterého zdá se spodně ozývati se něco jako běsné blábolení těžkého snu.

Josef Čapek, *Umění přírodních národů* (1938)

Mochica
(Peru)

Aztékové
(Mexiko)

Inkové (Peru)

Palenque (Mexiko)

„Reina Roja“ (Červená královna) (Palenque - Mexiko)

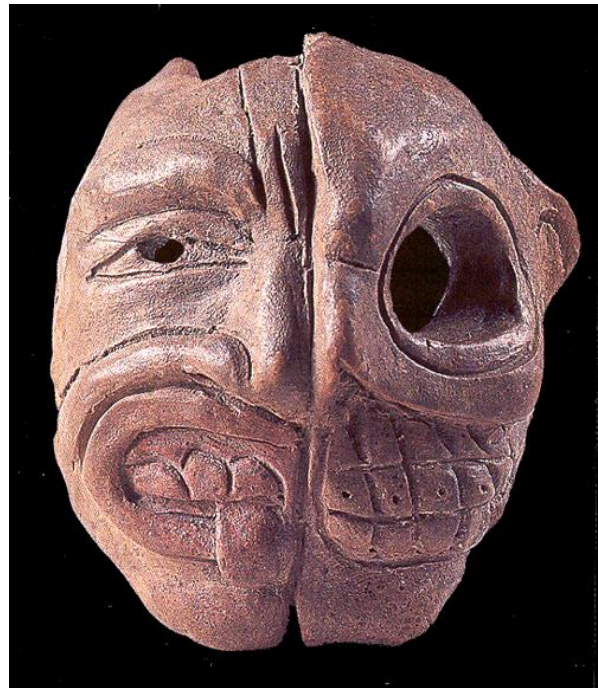
„mayský kolaps“?

Frederick Catherwood – Copán (Honduras)

- lidské oběti

Aztékové (Mexiko)

Inkové (Peru)

lovecko-sběračské kultury Latinské Ameriky

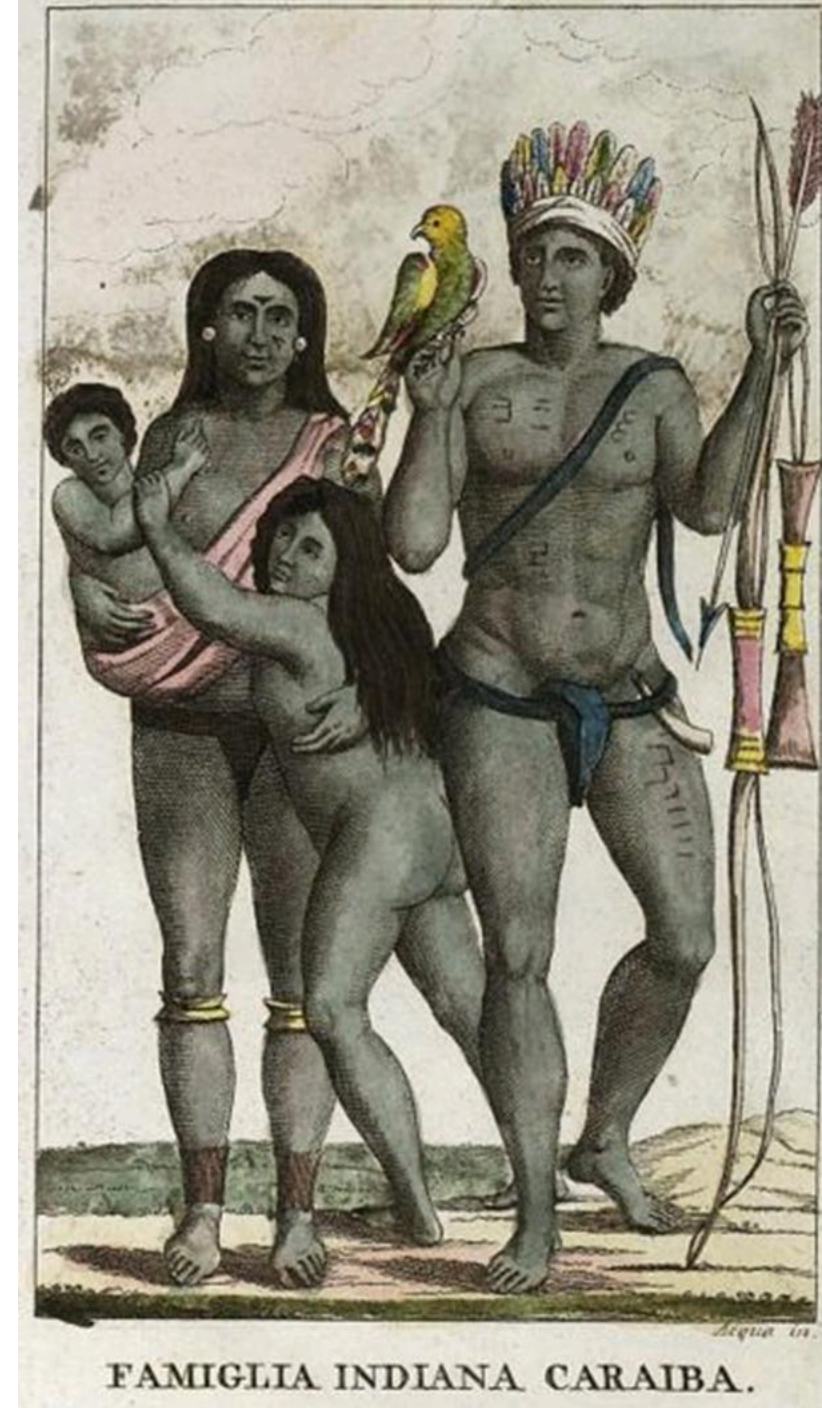
- sever Mexika
- pralesní oblast
- jih Jižní Ameriky
- karibské ostrovy

lovecko-sběračské kultury Latinské Ameriky

- nulové písemné záznamy
- méně archeologických nálezů (netrvanlivé materiály, větší mobility)
- rychlý kolaps nebo transformace kultury po dobytí
- útržkovité koloniální prameny

Karibové (Surinam)

lovecko-sběračské kultury Latinské Ameriky

- přesto velmi sofistikované kultury
- přizpůsobení místním podmínkám

Chichimekové (Mexiko)

